

שיעורים בהלכות שבת

"שבת בשבתו"

שנלמדו ע"י

הרה"ג ר' בן ציון הכהן שטרסמער שליט"א

אב"ד נייטרא ב"פ – בעמח"ס "שבת בשבתו" (עשרה חלקים)

בביל שבת קודש בבוקר

בבית המדרש דק"ק נייטרא 1462 50 ST.

פרשת לך תשפ"א

סימן ש"ז סעיף ה' (שיעור ו')

[שנה מ"ז – שיעור ג']

להערות - וכן הרוצה לקבל שיעור זה מדי שבוע בשבוע דרך האימיל Email יפנה אל:

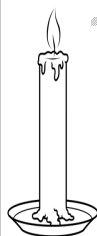
אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

ALEXANDER KNOPFLER

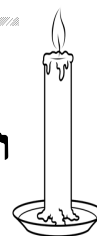
1564 - 48 STREET, BROOKLYN N.Y. 11219

TEL: (917) 755- 4864 • FAX: (718) 437- 3388

Email: igeres@yeshivanet.com

לע"נ מוה"ר אליעזר דוד בן יוסף ע"ה [עייטלין] נפטר י"ד ניסן ער"פ תשע"ה
ולע"נ הרה"ח הגה"צ ר' אלעזר מרדכי בן מוה"ר גדליהו אהרן קעניג זצוק"ל
מנהיג דחסידי ברסלב בעיה"ק צפת תובב"א - נלב"ע ביום כ"ג טבת תשע"ט לפ"ק

הלכות שבת

סימן ש"ז סעיף ה' [שיעור ו'] / פרישת לך - שנת תשפ"א לפ"ק

ג] בהיתר הנ"ל להביא יין על ידי נכרי, מובן שיש לזהר שלא ייעשה על ידי זה יין נסך. כיצד: א] יביא רק יין מבושל. - ב] או אף יין שאינו מבושל, אם הבקבוק סגור וחתום. ג] ואם אין הבקבוק חתום צריך שישראל ילך עם הנכרי, לראות שאינו פותח כיסוי של הבקבוק, ואז מותר אע"ג שאין עליו חותם, וביאור היתר זה הוא כמ"ש הרמב"ם (פי"ב מהל' מאכ"א ה"ד) והובא בשו"ע יו"ד סי' קכ"ד סעיף כ"ה, וז"ל "אם הכלי סתום מותר, אע"ג שהיין מתנדנד כשמטלטלו הגוי ממקום למקום, דאין דרך ניסוך כשהכלי סתום", והשתא כדי שנדע בודאי שלא הסיר הגוי כיסוי הכלי צריך שילך עמו ישראל, וישמור עליו שלא יסירו, וכגון בבקבוק יין ישמור הישראל שלא יסיר הנכרי הפקק של הבקבוק, ומה דבעלמא צריך שיהיה חותם על פקק הבקבוק זהו אם שולחין יין עם נכרי בלי שישמור עליו ישראל, ואז מועיל החותם שעי"ז יודעים שלא פתחו הנכרי (עיי' ט"ז יו"ד קי"ח ד'), אבל אם יש אצלו ישראל אין צריך לחותם, אלא די אם סתום כנ"ל.

ד] כתוב בשו"ת מהר"ם מיניץ (סי' קט"ז) והובא בקיצור במג"א (להלן סי' כ') "דרשתי ברבים מי שאומר לגוי להוציא לו שכר בשבת לא יתן הכלי ליד הגוי, אלא יעמיד הכלי לפני הגוי על השולחן, והגוי יקח הכלי מן השולחן, ועי"ז עביד הגוי גם העקירה, וכן כשמכניסו הגוי לא יקח הישראל הכלי מיד הגוי, אלא יניח הגוי הכלי על השולחן, ועי"ז יעשה גוי גם ההנחה, וכל השומע אלי יונעם ברוב טוב", עכ"ל (והארכנו בזה בס"י שכ"ה א'). פי' אבל אם הישראל יגביהנו ויתנהו ביד הגוי להוציא נמצא עשה הישראל העקירה. ואע"ג דעקירה בלא הנחה אינו אסור מן התורה רק מדרבנן, וא"כ במקום דליכא רשות הרבים גמור רק כרמלית הוי שבות דשבות, מ"מ יש לזהר בזה, דבכה"ג נעשה השבות דשבות על ידי ישראל, ולא על ידי נכרי.

ה] כתב הרמ"א בס"י שכ"ה סעיף י' וז"ל: נהגו היתר לומר לנכרי להביא שכר או שאר דברים [לסעודת שבת] דרך כרמלית [או רה"ר שלנו], ואע"פ שיש להחמיר בדבר, מ"מ אין למחות ביד המקילין לצורך שבת, כמו שנתבאר בס"י ש"ז סעיף ה', עכ"ל. ולכאורה בזה מבוואר כי אין היתר הנ"ל היתר גמור אדרבה כתב הרמ"א "שיש להחמיר בדבר, אלא שאין למחות ביד המקילין". אמנם מבוואר בפוסקים שם דיש שלש דרגות

א] סעיף ה' – כתב הרמב"ם (פ"ו ה"ט) ושו"ע כאן: דבר שאינו מלאכה, ואינו אסור לעשותו בשבת אלא משום שבות, מותר לישראל לומר לנכרי לעשותו בשבת, והוא: א] שיהיה שם מקצת חולי. [ב] או יהיה צריך לדבר צורך הרבה. [ג] או מפני מצוה, עכ"ל. – ומבואר בס"י שכ"ה סעיף ב' וסעיף י' כי על פי זה מותר לומר לנכרי שיביא לו דבר דרך רשות הרבים אם הוא לצורך מצוה. והנה אע"ג דהתירו כאן רק שבות דשבות לצורך מצוה, ולא שבות אחת, וכשמביאו הנכרי דרך רשות הרבים לכאורה הוא רק שבות אחת, שאומר לנכרי לעשות לו מלאכה דאורייתא. אמנם ביארו האור זרוע (סי' נ"ג) והובא בב"י (שכ"ה סעיף ב'), ומשנ"ב (סי' י"א) שם דזהו "משום דלהרבה פוסקים אין לנו ר"ה דאורייתא [והוי רק כרמלית], וא"כ אינו אלא שבות דשבות, ולכן מותר במקום מצוה" ומפרשו השער הציון (סי' י"ג, וא"ר תקפ"ז כ"ט) "כי אע"ג דהרבה פוסקים סבירא להו דגם לדין אית לן רשות הרבים, מ"מ לענין שבות על ידי נכרי סמכין על המקילין", עכ"ל.

ב] ועל פי זה יש לבאר עוד איזה הלכות המצוים אצלנו [בנוסף מה שלמדנו בשבוע שעבר]. ואחד מהם הוא מה דאיתא שם בס"י שכ"ה (סעיף י' ומשנ"ב סי' ב', ומחה"ש י"א) דמותר להביא ע"י נכרי דרך רשות הרבים שלנו עיקרי סעודת שבת, דהיינו א] מי שרואה בשבת שאין לו יין לקידוש, מותר לומר לנכרי להביא יין משכינו [או מן שמש של בית המדרש]. - [ב] וכן אם צריך לחם לסעודת שבת. ואף אם יש לו לחם אלא שצריך עוד לחם שני משום לחם משנה. - [ג] וכן אם אין לו מאכל חם לסעודת שבת, כגון אם שכח להניח תבשילו על האש לפני שבת, או אם נתכבה האש תחת קדירתו, מותר להביא מאכל חם משכינו על ידי נכרי, כי גם זה הוא מעיקר מצות סעודת שבת, עכ"ד.

אולם היתר של מאכל חם, הוא דוקא אם אין לו מאכל חם אחר לסעודה זו, אבל אם יש לו מאכל אחר חם אין להקל ולהביא מאכל חם שני, כגון שיש לו קוגע"ל חם אבל אין לו טשאלנ"ט חם, או להיפך אין להקל בזה (כעין זה בשו"ע"ר קו"א רס"א א'). – כל היתרים הנ"ל הוא דוקא אם שכח להביאו, או לא הספיק לו להביאו לפני שבת, אבל לכתחלה אסור לסמוך על זה שיביאו בשבת ע"י היתר של שבות דשבות, שלא התירוהו חז"ל אלא כדיעבד (שו"ע"ר קו"א ש"ג א').

בהלכה זו, והם :

א { עיקרי סעודת שבת, והן "יין לקידוש, לחם לאכילה, וגם בשביל לחם משנה, ותבשיל חם של סעודת שבת", כל אלו הם בכלל מצוה גמורה, ואי אפשר להיות בלעדם אלא בדוחק גמור, ולכן מותר להביאם ע"י נכרי ולא החמיר הרמ"א באלו (מ"ב ס').

ב { הרמ"א איירי בענין להביא "שכר" שהיה דרכם לשתות בכל סעודה. - [וכמו שכתב הט"ז (יו"ד סי' רצ"ג) ד"עיקר שתיה שלהם היה שכר" כי לא היה להם שאר משקאות בזול ע"ש, ובזמנינו יש שהוא משקה אחרת, והעיקר שיהי' לו לסעודת שבת איזה משקה לשתות חוץ ממים]. - "או שאר דברים" והם תבשילי שבת שרגילים בהם בכל שבת. והם (כמ"ש השו"ע"ר ומשנ"ב ס"ב) "מהדברים הצריכים בשבת צורך גמור שאי אפשר להיות בלעדם אלא בדוחק קצת". - ועל אלו כתב הרמ"א "שיש להחמיר בדבר אלא שאין למחות ביד המקילין". וכתב הא"ר "שיש לירא שמים להחמיר בדבר" (והובא בשעה"צ נ"ד).

ג { "דברים שאין בהם צורך כל כך, כגון פירות, ומיני תבשילים יתירים [שאינן רגילים בהם בכל שבת, אלא מפעם לפעם], ואפשר זולתם בלא דוחק, הם אינן נקראים דבר מצוה, אפילו אם עתה רוצה להתענג בהם לכבוד שבת, ואסור להביאם בשבת ע"י נכרי אף דרך כרמלית" (שו"ע"ר שכ"ה ובקו"א רס"א א').

ו [דברים אלו נוגעים הרבה למי שהולך בשבת עם חולה, או

עם אשה יולדת, לבית החולים, ומוציא ע"י נכרי [לרה"ר להניחו בקא"ר ומשם לבית החולים] חבילה שצריכים שם. הנה עבור החולה מותר לקחת כל מה שיש בו כדי ליישב דעתו, והנידון הוא להוציא לצורך הבריא. ואע"ג דהנכרי בלא"ה מוציא צרכי החולה, ובד בבד יוציא גם צורכי הבריא, זה לבד אינו היתר, דקי"ל דריבוי בשיעורין אסור, אף ע"י נכרי, כמ"ש רמ"א בסי' שי"ח סעיף ב'. אם כן לפי הנ"ל אין לקחת לצורך הבריא רק יין לקידוש, וחלות, ומאכל חם אחד, [וכן סידור וחומש] ולא שאר תבשילים ומשקאות, כיון שהיתר בהם מפוקפק כנ"ל.

ז [מ"מ למעשה יש מקום להקל ולהוציא כל תבשילי שבת ומשקאות אשר רגילים בהם בכל שבת, "ואי אפשר להיות בלעדם אלא בדוחק קצת". אשר עליהם כתב הרמ"א דנהגו בו היתר, ואע"ג דמסיים הרמ"א "שיש להחמיר בדבר, אלא שאין למחות ביד המקילין", מ"מ כאן יש עוד סניף להתירו, והוא היתר של "התירו סופו משום תחילתו", פי' כי מי שהולך עם חולה התירו לו חז"ל קצת דברים כדי שלא ימנע עצמו לילך ולעזור החולה, כדמצינו שהקילו לו איזה הלכות באיסור תחומין (עיי' סי' ת"ז א'), ואף שלא התירו לו בשביל זה כל איסורי דרבנן, מ"מ כאן בשבות דשבות וקצת מצוה, יש מקום להקל לו. - אבל גם כאן אין להקל בתבשילים ומשקאות שאינן אוכל אותם בקביעות בכל שבת "ואפשר זולתם בלא דוחק, כי אינן נקראים דבר מצוה, אפילו אם הוא רוצה להתענג בהם לכבוד שבת".

העולה מהנ"ל:

ג [ועפ"ז [א] מי שרואה בשבת שאין לו יין לקידוש, מותר לומר לנכרי להביא דרך רשות הרבים יין משכינו [או מן שמש של בית המדרש].

ד [[ב] וכן אם צריך לחם לסעודת שבת. מותר להביאו על ידי נכרי, ואף אם יש לו לחם אלא שצריך עוד לחם משום לחם משנה.

ה [[ג] וכן אם אין לו מאכל חם לסעודת שבת, כגון אם שכח להניח תבשילו על האש לפני שבת, או אם נתכבה האש תחת קדירתו, מותר להביא מאכל חם משכינו על ידי נכרי.

א [למדנו לעיל מש"כ הרמב"ם והובא בוש"ע כי "דבר שאינו מלאכה, ואינו אסור לעשותו בשבת אלא משום שבות, מותר לישראל לומר לנכרי לעשותו בשבת, לצורך מצוה". ואיתא בשו"ע דעפ"ז מותר לומר לנכרי שיביא לו דבר דרך רשות הרבים אם הוא לצורך מצוה.

ב [ואע"ג דמותר רק שבות דשבות לצורך מצוה, ולא שבות אחת, וכשמביאו הנכרי ברשות הרבים לכאורה הוא שבות אחת. למדנו לעיל כי ביארו הפוסקים דהיות "דלהרבה פוסקים אין לנו ר"ה דאורייתא" [והיו רק כרמלית], יש לסמוך על זה אם נעשה על ידי נכרי, ולהחשיבו שבות דשבות, אשר מותר לצורך מצוה.

ו] אם יש לו בביתו מאכל חם אחד אין להקל ולהביא מאכל חם שני. כגון שיש לו קוגע"ל חם ואין לו משאלנ"ט חם, או להיפך, אין להקל בזה.

ז] היתרים הנ"ל הוא דוקא אם שבת להביאו, או לא הספיק לו להביאו לפני שבת, אבל לכתחלה אסור לסמוך על זה, וצריך לסדרו לפני שבת.

ח] בהיתר הנ"ל להביא יין ע"י נכרי, יש לזוהר שלא ייעשה יין נסך. כיצד: [א] יביא רק יין מבושל. – [ב] אף יין שאינו מבושל, אם הבקבוק סגור וחתום. [ג] אם אין הבקבוק חתום צריך שיהיה הבקבוק עכ"פ מכוסה בפסק, וישראל ילך עם הנכרי, לראות שאינו פותחו, [ועיין טעמו בפנים].

ט] בהיתרים הנ"ל, שאומר לנכרי גוי בשבת להוציא ולהביא דבר בשבילו יזוהר שלא יתן הישראל את הדבר ביד הנכרי, אלא יעמיד הדבר לפני הנכרי על השולחן, והנכרי יקחנו בעצמו, כדי שהעקירה לא ייעשה על ידי ישראל אלא ע"י הנכרי.

י] וכן כשמבניסו הנכרי לבית ישראל השני, אשר צריך לדבר זה, לא יקחנו הישראל מיד הנכרי, ועי"ז ייעשה ההנחה ע"י הישראל, אלא הנכרי יניחנו על השולחן.

יא] היתרים הנ"ל הוא רק כמ"ש לעיל: יין לקידוש, לחם, ומאכל חם אחד. אבל על שאר תבשילים ומשקה כתב הרמ"א "שיש להחמיר בדבר, אלא שאין למחות ביד המקילין". אע"ג שהם "מוהדברים הצריכים בשבת צורך גמור ורגיל בהם ואי אפשר להיות בלעדם אלא בדוחק קצת".

יב] "ודברים שאין בהם צורך כל כך, כגון פירות, ומיני תבשילים יתירים [שאין רגיל בהם בכל שבת, אלא מפעם לפעם], ואפשר זולתם בלא דוחק, הם אינן נקראים דבר מצוה, אפילו אם עתה רוצה להתענג בהם לכבוד שבת, ואסור להביאם בשבת ע"י נכרי".

יג] מי שהולך בשבת עם חולה, או עם אשה יולדת, לבית החולים, ומוציא ע"י נכרי [לרה"ר להניחו בקא"ר, ומשם לבית החולים] חבילה שיש בו הדברים שצריכים שם. הגה עבור החולה מותר לקחת כל מה שיש בו כדי ליישב דעתו, והנידון הוא רק מה מותר להוציא לצורך הבריא.

יד] לפי הנ"ל אין לקחת לצורך הבריא רק יין לקידוש, וחלות, ומאכל חם אחד, [וכן סידור וחומש], ולא שאר תבשילים ומשקאות.

טו] למעשה היות שהולך לעזור לחולה יש מקום להקל קצת יותר ולהוציא כל תבשילי שבת ומשקאות אשר רגיל בהם בכל שבת, "ואי אפשר להיות בלעדם אלא בדוחק קצת". אשר עליהם כתב הרמ"א דנהגו בו היתר, ואע"ג דבעלמא כתב הרמ"א שלכתחלה אין לסמוך על היתר זה.

טז] אבל גם כאן אין להקל בתבשילים ומשקאות שאינו אוכל אותם בקביעות בכל שבת "ואפשר זולתם בלא דוחק, אפילו אם הוא רוצה להתענג בהם לכבוד שבת". – ואע"ג דהנכרי מוציא בלא"ה דברים שונים לצורך החולה והיולדת אין להוסיף עליהם לבריא אלא בדרך הנ"ל.

בכל יום א' בערב משעה 8:00 - 9:00, מתקיים שיעור בשו"ע אורח חיים ח"א בביהמ"ד נייטרא
[עומדים כעת בהלכות ברכת המזון - דיני זימון - סימן קצ"ט סעיף ו'] - הקב"ה יתן לנו ולכל אחב"י רפואות וישועות